

Vejledning og Folkeoplysning Projektresumé/rapport.

Daghøjskoleforeningen har med støtte fra Dansk Folkeoplysnings Samråd gennemført et projekt i 2006-2007 med det formål,

- at beskrive og dokumentere daghøjskolernes særlige tilgang til vejledning
- at forsøge at indkredse og beskrive, hvad der karakteriserer og udmærker vejledning, der foregår i en folkeoplysende ramme.

Projektet var bygget op omkring 2 arbejdskonferencer for vejledere og ledere samt interviews og observationer på 4 daghøjskoler. Resultaterne blev undervejs kvalificeret og perspektiveret gennem en rundbordssamtale med et panel af vejledningseksperter/-forskere, folkeoplysere fra andre organisationer samt andre samarbejdspartnere.

Hvad er det særlige ved vejledning i folkeoplysende regi?

Projektets svar på det spørgsmål er bl.a., at folkeoplysningen sætter en særlig ramme for vejledningen fordi det ikke bare er selve vejledningssituationen men hele læringsmiljøet der er præget af de værdier, der bør gælde for god vejledning - respekt, ligeværdighed, uafhængighed, åbenhed og tillid (Fællesrådet for uddannelses- og erhvervsvejledning, FUE, 2006).

Ud over FUEs værdier har deltagerne i projektet peget på følgende kendetegn ved et folkeoplysende læringsmiljø som værdifulde i vejledningssammenhæng:

- Det sociale fællesskab som centralt udgangspunkt/pædagogisk metode
- Eksistentiel afklaring – fokus på det hele menneske, meningsskabelse og værdiafklaring for den enkelte
- Demokratisk perspektiv – du hører med i fællesskabet, du kan tage ansvar og få indflydelse
- Frirum – et rummeligt læringsmiljø, som deltagerne har ejerskab til, med udfordringer til hoved, hjerte, hænder og krop.

Som en forudsætning for etableringen af et frirum peges på at folkeoplysningen består af non-profit entreprenører, der hverken er myndighed eller privat virksomhed.

Værdien set fra et vejledningssynspunkt ligger i, at selve læringsforløbet

- trækker på samme hammel som vejledningen, jvf. sammenfaldet med generelle værdier for vejledning
- danner et frirum, hvor der er plads og tryghed til at prøve noget nyt og ukendt af
- skaber et rum omkring vejledningen som deltageren har ejerskab til
- giver gode muligheder for kendskab og fortrolighed mellem vejleder og deltager
- giver en god baggrund for en helhedsorienteret, bred "livsvejledning"
- giver adgang til en kilde af fælles erfaringer
- giver adgang til et fleksibelt eksperimentarium, der kan bruges i vejledningen
- giver tid og stof til en vejledningsproces, der giver gode muligheder for at nå frem til beslutninger, som er deltagerens egne.

Projektet peger altså på, at de folkeoplysende skoleformers særlige potentiale i forhold til vejledning er, at en bred, helhedsorienteret vejledningsproces understøttes rigtig godt, når den er en del af et folkeoplysende læringsforløb.

Det understreges, at der er tale om et potentiale – ikke en automatik – og projektet peger på relevante områder for kvalitetsudvikling i den folkeoplysende vejledning, herunder eks:

- vejledernes bevidsthed om vejledningsformer og metoder i forhold til det folkeoplysende
- afindividualisering og demokratisering af vejledningen
- systematisk arbejde med bevidsthed om progression i vejledningen
- systematisk arbejde med at knytte undervisning og vejledning endnu tættere sammen.

Hvad er det særlige ved vejledning i daghøjskoleregi?

"Når man går på daghøjskole, er man på vej et andet sted hen".

Daghøjskoledelegerne har altså pr. definition et stort vejledningsbehov.

Derfor er **daghøjskolerne bygget op omkring vejledning i sammenhæng med folkeoplysende undervisning.**

Vejledning er et helt centralt formål for skoleformen, og undervisningen er helt eller delvist tilrettelagt med henblik på at understøtte vejlednings- og afklaringsprocesser. Det giver den fornødne tid og baggrund for vejledningsprocessen, så den enkelte kan nå frem til egne beslutninger.

I erkendelse af at det er et potentiale og ikke en automatik munder projektet ikke ud i en anprisning af skolernes fortræffeligheder men, mere ydmygt, i 11 mere eller mindre generelle anbefalinger/lærepunkter om god vejledningspraksis i daghøjskolen.

11 anbefalinger til god vejledningspraksis i daghøjskolen:

1. Prioriter vejledningen og definer jeres profil
2. Arbejd bevidst med at skabe synergi mellem uformel og formel vejledning
3. Kombiner gruppevejledning og individuel vejledning
4. Tydeliggør progression i vejledningsforløbet
5. Prioriter at deltagerne får ejerskab til læringsmiljøet
6. Insister på klare vilkår for samarbejde med myndigheder/sagsbehandlere
7. Arbejd systematisk med realkompetence i vejledningen
8. Tænk hænder og krop med i vejledningen
9. Arbejd bevidst med forskellige typer af vejledning til forskellige mennesker
10. Arbejd bevidst med indgang og fastholdelse
11. Arbejd bevidst med overgange og opfølgning

På den afsluttende konference fungerede anbefalingerne som en udfordring til de deltagende daghøjskoleledere og -vejledere, idet de blev bedt om at vurdere i hvilken grad deres egen skole lever op til anbefalingerne på en skala fra 1-5.

Det kunne konkluderes, at skolerne generelt i høj grad lever op til anbefalingerne, men alle kunne også identificere klare udviklingsområder for egen skole.

Specielt i forhold til anbefaling 4: ”Tydeliggør progression i vejledningsforløbet”, gav de deltagende skoler udtryk for et stort og generelt behov for videre udviklingsarbejde – i relation til deres meget forskellige målgrupper.

Foreningen vil derfor prioritere at skabe mulighed for at arbejde videre med denne problemstilling.

Ud over sammenfatningen med anbefalingerne er der udarbejdet et case-katalog med eksempler på god praksis i daghøjskolevejledningen – med sigte på inspiration til kvalitetsforbedringer og udvikling.

De deltagende skoler vurderede på afslutningskonferencen, at projektets resultater og materialer er brugbare til

- at identificere udviklingsområder og give inspiration til konkret udviklingsarbejde på en enkelte skole

- at støtte og skærpe skolens kommunikation af sine styrker på vejledingsområdet over for deltagere og samarbejdspartnere.

Projektet har resulteret i følgende materialer:

- Sammenfatning af resultater og anbefalinger til god vejledningspraksis
- God praksis i daghøjskolevejledningen – et casekatalog til inspiration for daghøjskolelærere, -vejledere og -ledere.

På baggrund af projektet har sekretariatsleder Randi Jensen desuden skrevet en artikel til Undervisningsministeriets tidsskrift Via Vejledning om daghøjskolerne undervisningsbaserede vejledning.

Samarbejdspartnere i projektet:

I slutfasen af projektet blev der som nævnt gennemført en rundbordssamtale om projektets foreløbige resultater med et panel af vejledningsekspert/-forskere, vejledningskyndige repræsentanter for forskellige folkeoplysende organisationer, og repræsentanter for daghøjskolerne samarbejdspartnere omkring vejledningen.

Følgende samarbejdspartnere deltog i rundbordssamtalen:

- Peter Plant, lektor ved Danmarks Pædagogiske Universitetsskole og Carla Tønder Jessing, leder af Videncenter for Uddannelses- og Erhvervsvejledning
- Repræsentanter for Efterskoleforeningen, AOF, Odense Fagskole, Folkehøjskoleforeningen
- Repræsentanter for Studievalg København, Ungdommens Uddannelsesvejledning (UU) København, UU Frederiksberg, Jobcenter Skelbæksgade, Det Grønne Jobhus, Københavns Kommune.

Rundbordssamtalen har bidraget stærkt til at kvalificere og perspektivere projektets resultater.

Kirsten Floris, FLORIS Consult, har stået for tilrettelæggelse af processen, observationer og interviews, skriftlige opsamlinger og udarbejdelse af case-katalog. Kirsten Floris er cand.mag. og MA i læreprocesser. Hun har arbejdet med kompetenceudvikling, læreprocesser og vejledning gennem mange år - i folkeoplysningen, i andre uddannelsesmiljøer og i KAD.

Følgende Daghøjskoler har deltaget i projektet:

Der er gennemført observationer og interviews på:

- Hammerum Herreds Idrætsdaghøjskole, Herning
- Århus Daghøjskole/Kompetencehuset
- Daghøjskolen Vera, København
- Frederiksberg Daghøjskole.
-

Følgende daghøjskoler har i.ø. bidraget til projektet med input, erfaringer og synspunkter gennem deltagelse i arbejdskonference og evaluering:

- AOF Nord, Daghøjskolen, Aalborg
- Daghøjskolen De Frie Fugle, Esbjerg
- Daghøjskolen Gimle, Århus
- Daghøjskolen Københavns Forkursus
- Esbjerg Daghøjskole
- Idrætsdaghøjskolen IDA, Århus
- Ishøj Daghøjskole
- Vesthimmerlands Daghøjskole
- Daghøjskolen Lolland-Falster
- AOF Daghøjskolen Randers

Randi Jensen, november 2007.